

VII. Wpływ człowieka na środowisko

8. Rewitalizacja i działania proekologiczne

Rewitalizacja i działania proekologiczne

- ♦ **Zanieczyszczenie środowiska, zaburzenie ekosystemów i degradacja krajobrazów** to ważne problemy, z którymi przez ludzką działalność zmagają się większość regionów na kuli ziemskiej.
- ♦ Nie każda nasza aktywność wywiera jednak negatywny wpływ na środowisko nas otaczające.
- ♦ Wzrost świadomości ekologicznej i potrzeba dbałości o środowisko powodują, że realizowane są liczne projekty mające na celu przywrócenie wartości zniszczonym obszarom.
- ♦ W tym celu prowadzi się **procesy rewitalizacji** i podejmuje wiele **działań proekologicznych**.

Odbudowa zdegradowanych obszarów

◆ Zależnie od stopnia degradacji terenu przeprowadza się jego:

- ◆ **rekultywację,**
- ◆ **renaturalizację,**
- ◆ **rewitalizację.**

Rekultywacja

- ◆ **Rekultywacja krajobrazu** – polega na przywracaniu całkowicie zdegradowanym obszarom wartości użytkowych poprzez zmienianie ich funkcji, np. niektóre nieczynne kamieniołomy są zalewane wodą, dzięki czemu mogą pełnić nowe funkcje rekreacyjne.

Rekultywacja Kopalni Dolomitu Lafarge w Radkowicach

Renaturalizacja

- ◆ **Renaturalizacja** – prowadzona jest na terenach o zdegradowanych niektórych składnikach krajobrazu.
- ◆ Jej zadaniem jest nadawanie obszarom lub znajdującym się na nich obiektom pierwotnego wyglądu sprzed ingerencji człowieka, np. umożliwienie kształtowania się naturalnego drzewostanu na danym obszarze leśnym.

Renaturalizacja rzeki Mleczej w Radomiu, polegająca na utworzeniu starorzeczy i meandrów

Rewitalizacja

- ♦ **Rewitalizacja** – jest kompleksową metodą przywracania wartości użytkowych częściowo zdegradowanym obszarom.
- ♦ Obejmuje się nią przede wszystkim krajobrazy kulturowe, m.in. tereny miejskie czy przemysłowe.

Rewitalizacja przestrzeni miasta Poznania

Rewitalizacja w Polsce

- ◆ W 2021 r. obszary zdegradowane zajmowały w naszym kraju ponad 33 tys. km².
- ◆ W Polsce ramy prawne procesów rewitalizacyjnych zostały zawarte w Ustawie o rewitalizacji.
  - ◆ Zgodnie z tą ustawą gminy mogą podejmować prace rewitalizacyjne w celu wyeliminowania negatywnych zjawisk występujących na danym terenie.

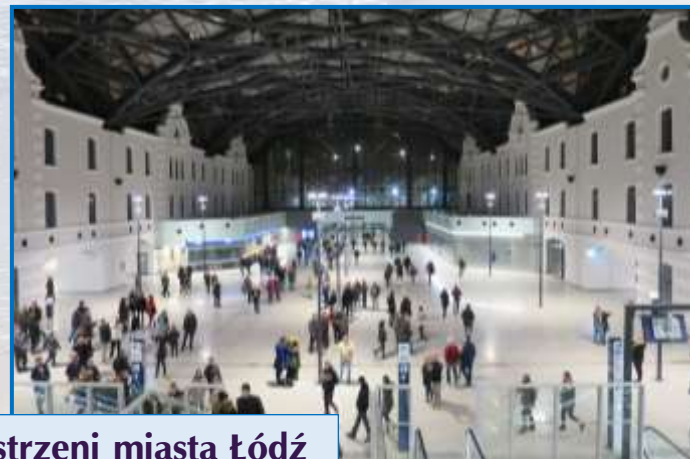
Rodzaje i cele działań rewitalizacyjnych

Rodzaj działań	Cele działań
Działania o charakterze społecznym	<ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawianie sytuacji społecznej na danym terenie, w szczególności zmniejszanie bezrobocia, ubóstwa i przestępczości ✓ podnoszenie poziomu edukacji ✓ aktywizowanie mieszkańców w zakresie działań prospołecznych
Działania o charakterze gospodarczym	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pobudzanie przedsiębiorczości mieszkańców ✓ poprawianie kondycji lokalnych firm
Działania o charakterze środowiskowym	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zapobieganie zachowaniom, zjawiskom i procesom szkodliwym dla środowiska lub zdrowia i życia mieszkańców (np. polityka odpadami – w zakresie niewłaściwego gospodarowania odpadami)
Działania o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozwijanie infrastruktury technicznej oraz społecznej ✓ polepszanie dostępu do podstawowych usług ✓ poprawa jakości usług ✓ dostosowywanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu ✓ ulepszanie poziomu obsługi komunikacyjnej ✓ zwiększanie powierzchni i atrakcyjności obszarów publicznych
Działania o charakterze technicznym	<ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawianie stanu technicznego budynków (w tym mieszkalnych) ✓ wdrażanie rozwiązań technicznych umożliwiających korzystanie z budynków w jak najbardziej energooszczędny, ekologiczny oraz efektywny sposób

Procesy rewitalizacji na przykładzie Łodzi

- ◆ Do degradacji obszarów miejskich w Łodzi doszło między innymi w wyniku długotrwałego braku inwestycji infrastrukturalnych, głównie dotyczących obszarów przemysłowych.
- ◆ Te zaniedbania zwiększyły się w następstwie transformacji ustrojowej rozpoczętej w 1989 r.
- ◆ W ramach rewitalizacji Łodzi opracowano i wdrożono Program Nowe Centrum Łodzi (Program NCL).
  - ◆ Miał on na celu poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój infrastruktury mieszkaniowej i transportowej oraz wdrożenie innowacji technologicznych do przestrzeni miejskiej.
  - ◆ Istotnym założeniem tego programu było stworzenie nowego, bardzo atrakcyjnego rynku, na którym poza budynkami mieszkalnymi i biurowcami miały znajdować się także inne strefy rekreacyjne pozwalające na odpoczynek i organizację różnorodnych imprez.

Rewitalizacja przestrzeni miasta Łódź

Procesy rewitalizacji na przykładzie Krakowa

- ◆ Do najważniejszych przyczyn degradacji przestrzeni miejskiej w Krakowie, podobnie jak w Łodzi, należały zaniedbania infrastrukturalne na terenach przemysłowych i niedostateczna dbałość o historyczne budowle.
- ◆ Po przeprowadzeniu szczegółowej analizy stanu poszczególnych części miasta i czynników wpływających na ich degradację władze Krakowa postanowiły o rewitalizacji trzech obszarów, za łączną kwotę 741 mln zł:
  - ◆ Starego Miasta-Kazimierza,
  - ◆ Starego Podgórza-Zabłocia,
  - ◆ “starej” Nowej Huty.
- ◆ Miejski Program Rewitalizacji Krakowa przewiduje, że w wyniku podjętych starań na wybranych terenach nastąpią:
  - ◆ poprawa jakości życia,
  - ◆ ożywienie przestrzeni lokalnej,
  - ◆ wzrost aktywności gospodarczej, społecznej i obywatelskiej.

Rewitalizacja przestrzeni miasta Kraków

Przykłady rozwiązań proekologicznych w działalności gospodarczej

- ♦ **Działania proekologiczne** – podejmowane są w celu przywrócenie wartości częściowo zdegradowanym obszarom, w wielu państwach, zwłaszcza wysoko rozwiniętych.
- ♦ Ich zadaniem jest ochrona środowiska w wyniku **zmniejszenia antropopresji** – zarówno na obszarach wiejskich, jak i w miastach.

Działalność rolnicza

- ◆ Wzrost świadomości społeczeństwa i przywiązywanie większej wagi do zdrowego odżywiania się przyczynia się do wzrostu ilości **rozwiązań proekologicznych stosowanych w rolnictwie**.
- ◆ W przypadku upraw rolnych obejmują one przede wszystkim:
  - ◆ ewolucyjną rezygnację ze sztucznych nawozów i zastępowanie ich nawozami naturalnymi, (np. obornikiem, kompostem, gnojówką czy nawozami zielonymi),
  - ◆ zastępowanie upraw GMO takimi, których materiał siewny lub sadzeniowy jest stworzony we własnym gospodarstwie (wg Polskiej Izby Nasiennej w 2017 roku na ponad 80% areалу zbóż skorzystano z własnego materiału siewnego),
  - ◆ powrót do płodozmianu w celu podtrzymania żyzności gleby oraz stosowanie nawozów zielonych (w ten sposób odtwarza się właściwą strukturę gleby).

Działania proekologiczne w rolnictwie

- ◆ Działania proekologiczne są podejmowane również w zakresie chowu zwierząt gospodarskich.
- ◆ Obejmują one np.:
  - ◆ ograniczanie ilości antybiotyków i hormonów podawanych trzodzie chlewnej oraz ptactwu domowemu (lub całkowitą rezygnację z tych substancji),
  - ◆ wprowadzanie chowu wolnowybiegowego.

Działania proekologiczne w przemyśle

- ◆ **Proekologiczne rozwiązania w przemyśle** polegają głównie na:
  - ◆ **wykorzystywaniu oszczędnych technologii** pozwalających zmniejszyć zużycie surowców i energii,
  - ◆ **redukcji zanieczyszczeń, odpadów przemysłowych, pyłów i związków chemicznych** wytwarzanych w procesie produkcji.

Działania proekologiczne w motoryzacji

- ◆ Bardzo ważne są także działania proekologiczne podejmowane w przemyśle motoryzacyjnym.
- ◆ Naukowcy ciągle poszukują sposobów na zredukowanie emisji zanieczyszczeń w procesie produkcji środków transportu i podczas ich użytkowania.
- ◆ Dzięki badaniom skonstruowano niskoemisyjne napędy hybrydowe (spalinowo-elektryczne) oraz elektryczne.
  - ◆ O ile jednak pojazdy z silnikami hybrydowymi lub elektrycznymi, w stosunku do silników spalinowych, wytwarzają mniej zanieczyszczeń lub ich nie wytwarzają, o tyle wątpliwości budzi produkcja i recykling zasilających je baterii (oba procesy są niezwykle uciążliwe dla środowiska).
- ◆ Innymi proekologicznymi rozwiązaniami konstrukcyjnymi wykorzystywanymi w środkach transportu są napędy oparte na odnawialnych źródłach energii lub energii pochodzącej z biopaliw czy odpadów.

Działania proekologiczne w energetyce

- ◆ Istotny wkład w zmniejszaniu negatywnego wpływu przemysłu na środowisko odgrywa także:
  - ◆ produkcja energii z odnawialnych źródeł,
  - ◆ wykorzystywanie systemów obiegu zamkniętego wody w procesach produkcyjnych,
  - ◆ oczyszczanie spalin i ścieków powstających w trakcie produkcji.

Działalność usługowa

- ◆ **Rozwiązania proekologiczne w usługach** powszechnie są wdrażane w turystyce – obiektach hotelowych, które:
  - ◆ czerpią energię wyłącznie (lub głównie) z odnawialnych źródeł,
  - ◆ stosują energooszczędne instalacje oświetleniowe i grzewcze,
  - ◆ odzyskują energię cieplną z wentylacji (w ramach tzw. rekuperacji),
  - ◆ poprzez instalacje specjalnych urządzeń (z czujnikami) zmniejszają wykorzystanie wody w łazienkach i toaletach,
  - ◆ dzięki praniu pościeli oraz wymienianiu ręczników nie każdego dnia, lecz na życzenie gości przyczyniają się do ograniczenia poboru wody i energii,
  - ◆ często mają własne oczyszczalnie ścieków,
  - ◆ segregują odpady, dzięki czemu ułatwiają ich recykling,
  - ◆ używają wody z której wcześniej korzystali goście, do nawadniania hotelowych ogrodów lub spłukiwania toalet.

Współodpowiedzialność za stan środowiska

- ◆ **Niezwykle ważny wpływ na poprawę stanu środowiska przyrodniczego mają nasze codzienne działania i wybory, np. świadoma rezygnacja z określonych dóbr czy produktów.**
- ◆ **Do działań proekologicznych, które mogą być podejmowane przez każdego z nas, należą:**
  - ◆ **ograniczenie używania z auta na rzecz komunikacji zbiorowej, roweru, hulajnogi, a w przypadku małych odległości – spaceru,**
  - ◆ **jak najdłuższe użytkowanie urządzeń elektronicznych, których produkcja wywiera negatywny wpływ na środowisko, np. ze smartfonów, z tabletów czy laptopów,**
  - ◆ **wybieranie towarów w opakowaniach przyjaznych środowisku (np. papierowych),**
  - ◆ **oszczędzanie energii elektrycznej, ciepłej i wody,**
  - ◆ **segregowanie śmieci w celu zmniejszenia kosztów ich utylizacji i recyklingu,**
  - ◆ **uczestniczenie w przedsięwzięciach promujących ekologię, np. w sprzątaniu lasów z okazji Dnia Ziemi (22 kwietnia),**
  - ◆ **wybieranie produktów pochodzących z recyklingu, np. papieru toaletowego,**
  - ◆ **niepalenie w piecach oraz kominkach nieodpowiednimi materiałami, np. śmieciami.**

KONIEC

Materiały pomocnicze do nauki
Opracowane w celach edukacyjnych (niekomercyjnych)

Opracowanie i redakcja: *Sławomir Dmowski*
Kontakt: *kontakt@geografia24.eu*

WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE
- KOPIOWANIE ZABRONIONE -